

8. ULUSLARARASI 26. ULUSAL HALK SAğLIğI KONGRESİ

SONUÇ BİLDİRGESİ

(5-7 ARALIK 2024 / ANKARA)

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği olarak, yerel yönetimlerin toplum sağlığı alanında son derece önemli rolleri ve görevleri olduğunu bilmekteyiz. Son dönemde yerel yönetimlerin, özellikle belediyelerin sağlık hizmet sunumunda önemli inisiyatifler aldığını, çalışmalar yaptığını ve hizmet sunduğunu görüyoruz. Bu güncel durumu dikkate alarak temasını **Yerel Yönetimler ve Halk Sağlığı** olarak belirlediğimiz **8. Uluslararası 26. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi**, 5-7 Aralık 2024 tarihleri arasında Ankara'da yapılmış ve başarıyla tamamlanmıştır.

Kongre'ye 490 kişi katılmıştır. Kongre bilimsel programı 6 paralel salonda ilerlemiş; 2 paralel salonda 21 oturum (panel, konferans, ikili konferans); 4 paralel salonda ise 47 sözlü bildiri oturumu gerçekleştirilmiştir. Oturumlarda 8'i yurtdışından olmak üzere farklı disiplinlerden 60 bilim insanı sunumlarıyla kongremize zenginlik katmıştır. Kongrede 336 sözlü bildiri sunulmuştur. Kongre öncesinde her biri tam gün süren **Halk Sağlığı İçin İnfodemi Yönetimi** ve **Nitel Araştırmalar** kursları düzenlenmiştir. Ayrıca ilk gün akşam halk sağlığının öncü hocalarının katılımıyla **Türkiye'de Halk Sağlığının Tarihi** başlıklı bir söyleşi oturumu gerçekleştirilmiştir.

Kongrede, kongre teması ön planda olmak üzere halk sağlığının pek çok konusu, yerel yönetimlerle bağlantıları da dikkate alınarak ele alınmıştır. Tüm katılımcılara katkıları ve bilimsel üretimleri için teşekkür ediyoruz.

Kongre teması ile ilgili güncel paylaşımların ve tartışmaların yer aldığı, sorunların ve çözüm önerilerinin ortaya konulduğu kongrede vurgulanan temel konular şunlardır:

1. Sağlıkta Dönüşüm Programı ile sağlık hizmetlerinin kamusal hizmet niteliği zayıflamış, sağlık hizmet sunumunda özel sektörün payı giderek artmıştır. Bu durum bir yandan sağlık hizmetlerinde niteliği düşürmüş, bir yandan sağlıkta eşitsizlikleri artırmıştır. En kısa sürede herkes için eşit, ulaşılabilir, ücretsiz, merkezi örgütlenen, bölge tabanlı ve kamusal bir sağlık hizmeti yapılanması yeniden sağlanmalıdır.
2. Yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik anlayışıyla sağlık alanında yaptığı çalışmalar, toplumun Sağlıkta Dönüşüm Programındaki sorunlar nedeniyle karşılamayan ihtiyaçlarını karşılamakta önemli rol oynamaktadır. Ancak sağlık hizmetlerinin kapsamı düşünüldüğünde sağlık hizmet sunumunda merkezi ve kamusal bir düzenleme gerektiği açıktır. Sağlık hizmetlerinin yerel yönetimlerce sunulması, tüm ülkede standart uygulamaları ortadan kaldıracığı için sağlık alanında eşitsizlikleri artıracaktır. Bu nedenle yerel yönetimler sağlığın korunması ve geliştirilmesi çalışmalarına, sağlığın sosyal belirleyicilerine, dezavantajlı gruplara odaklanmalıdır. Belediyelerin çevresel faktörler başta olmak üzere sağlığın sosyal belirleyicileri alanında yürüteceği çalışmalar, sağlıkta eşitsizlikleri ortadan kaldırmakta etkili olacaktır. Yerel yönetimler kısa, orta uzun vadeli tüm planlarında halk sağlığı vizyonunu rehber almalıdır.

- Ülkeler çok yönlü halk sağlığı sorunlarıyla karşı karşıyadır. Halk sağlığının geliştirilmesi, sağlanması ve korunması için temel halk sağlığı işlevleriyle entegre ve kapsamlı bir yaklaşıma acil ihtiyaç vardır. Temel halk sağlığı işlevlerinin yerine getirilmesinde ve toplum sağlığını etkileyen sosyal etmenlerle mücadelede yerel yönetimler kritik rol oynamaktadır. Belediyelerin bu işlevlerini yerine getirebilmesi merkezi yönetimin iş birliğinde, politik kararlılık, güçlü liderlik ve tüm paydaşların ve halkın katılımı ile gerçekleştirilebilir. Yerel yönetimlerin sağlıkla ilgili çalışmalarında STK'lar, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapması çalışmalara güç katacaktır.
- Belediyelerin sağlık hizmetlerine ilişkin görevlerinin netleşmesi için mevzuat düzenlemelerine ihtiyaç bulunmaktadır.
- Yerel yönetimlerde halk sağlığı uzmanlarının kadrolu istihdamları sağlanmalıdır. Halk sağlığı profesyonelleri ile yerel yönetimlerin iş birliği artırılmalıdır.
- Kamu hizmetlerinin önemli bir bileşeni olan yerel yönetimler Cinsel Sağlık Üreme Sağlığı (CSÜS) hizmetlerinin sunulmasında görev almalı, kadın sağlığı alanında koruyucu hizmetlere öncelik vermelidir. Bu alanda ihtiyaçların belirlenmesi (bilgilendirme- danışmanlık); yönlendirme-sevk; takip-izleme ve raporlama yapılmalıdır. Belediyeler özellikle yönlendirme-sevk bağlamında Sağlık Bakanlığı birimleri ile iletişim ve iş birliği içinde olmalıdır.
- Kentlerde değişen demografi, değişen çalışma ve yaşam koşulları, iş-yaşam dengesi, göçmen işçiler, çocuk işçiler, çevresel sorunlar ve iklim değişikliği, salgın gibi tehditler çalışanlar açısından yeni sorunları beraberinde getirmektedir. Çalışan sağlığına bu değişen koşullar perspektifinden yeni bir bakış açısına gereksinim vardır.
- Aşı ile önlenebilir hastalıklardan korunmada çok önemli ilerlemeler sağlayan Genişletilmiş Bağışıklama Programı'nın 50. yılında, yaş gruplarına ve cinsiyete özel aşı kapsayıcılığı çalışmalarının teşvik edilmesi hedeflenmelidir. Avrupa bölgesi ile 1998'de polio eradikasyon sertifikası alan ülkemizde ve dünyada polio kızamık ve boğmaca tehdidi son yıllarda artmaya başlamıştır. 2023 yılında 41 ülkede polio salgın bildirimleri olmuştur. ABD, Avrupa ve Uzakdoğu'da hem erişkin hem çocukluk çağı boğmaca vakaları artmakta, buna bağlı 0-3 aylık dönemde bebek ölümleri görülmektedir. Dolayısıyla 0-3 aylık bebekleri korumanın en güvenilir ve maliyet etkin yolu gebeleri acelluler boğmaca antijeni içeren aşı ile aşılmasıdır. Son dönemlerde giderek artan aşı karşıtlığı ile mücadele her gün daha fazla önem kazanmaktadır. Aşıya güvenin inşası için iyi iletişim ve multidisipliner çalışmalara gereksinim vardır.
- Ekosistem, hayvan ve insan sağlığını eşit önemde birlikte ele alan Tek Sağlık yaklaşımı yaygınlaştırılmalı, halk sağlığı eğitimlerinde ve halk sağlığı politikalarında yer alması sağlanmalı; bu alanda sektörler ve disiplinler arası iş birliği geliştirilmeli; özellikle tıp ve veteriner hekimlik arasındaki bağ güçlendirilmelidir.

10. Fosil yakıtlardan yeşil çevreye uyumlu kaynaklara Adil Geçiş Hakkı halk sağlığının korunması açısından hayati öneme sahiptir. Fosil yakıtlardan temiz kaynaklara geçişin ekonomik yükü ağır olsa da toplumun Adil Geçiş hakkının olduğu gözetilerek alternatif yönetim süreçleri devreye sokulmalıdır.
11. Ruh sağlığı sorunları, çoğunlukla ihmal edilmekte, ancak gerek sıklığı gerekse de sonuçları düşünüldüğünde önemli halk sağlığı sorunları arasında yer almaktadır. Yerel yönetimler toplum ruh sağlığının geliştirilmesinde çok önemli rol oynamaktadır. Toplum temelli ruh sağlığı hizmetlerinin sunumunda yerel yönetim, merkezi yönetim ve sivil toplum örgütlerinin iş birliği kritik öneme sahiptir.
12. Afetler tüm dünya için olduğu kadar ülkemiz için de en önemli halk sağlığı sorunlarından birisidir. Afetlere hazırlıklı olmak, afet anında ya da sonrasında verilen hizmetlerle karşılaştırıldığında insan ve çevre sağlığının korunması açısından çok daha büyük öneme sahiptir. Afetlere hazırlıklı olmak, altyapı hazırlıklarından sağlık insan gücünün planlanmasına kadar birçok farklı sektörü ilgilendiren, eşgüdüm içinde sürdürülmesi gereken faaliyetleri kapsamaktadır. Kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimler bu sektörlerin ana çatısını oluşturmaktadır. Afetlere hazırlık çalışmalarında bu sektörlerin ortak çalışmalar yapması, ortaya konulacak müdahale programlarının gerçekçi ve etkili olması açısından kaçınılmazdır.
13. Dünya’da ve Türkiye’de tütün kontrolünün istenildiği düzeyde sağlanabilmesi için tütün endüstrisi ile güçlü ve kararlı bir şekilde mücadele edilmesi gereklidir. Bu mücadelede yerel yönetimlerin de önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Yerel yönetimler sağlıklı ve tütünsüz şehir modelleri oluşturulması için mekanizmalar kurmalı ve bu mekanizmaları kesintisiz bir şekilde hayata geçirmelidir. Bu süreçlerde halk sağlığı profesyonelleri başta olmak üzere interdisipliner çalışma ekiplerinin desteği alınmalıdır. Tütün kontrolü için kamusal mekanizmaların sivil toplum örgütleri ile iş birliği son derece önemlidir.
14. Gıda takviyelerinin sadece Tarım ve Orman Bakanlığının onayı ile topluma sunumu konusu giderek önem kazanan bir halk sağlığı sorunudur. Bu konuda Sağlık Bakanlığı görev üstlenmeli; gıda takviyelerinin TİTCK’nın da onayı ile piyasaya sunulması, sağlık risklerinin kamuyla paylaşılması, özellikle kombine preparatların tıbbi zararlarının araştırılması için TİTCK bünyesinde kapasite oluşturulması için mevzuat çalışması yapılması gerekmektedir.
15. Halk sağlığı tıpta uzmanlık eğitiminin gelişmesi için halk sağlığı yeterlik kurulu çalışmaları önem taşımaktadır. Eğitim programlarının akreditasyonu, board sınavları bu kapsamda öne çıkan yeterlik kurulu çalışmaları arasındadır. Ülkemizde 2019 yılından itibaren Halk Sağlığı Yeterlik Kurulu tarafından 8 anabilim dalının eğitim programı akredite edilmiştir. Yeterlik Kurulu etkinliklerinin Avrupa Tıp Uzmanları Birliği beklentileri ve çalışmaları ile eşgüdüm içinde olabilmesi halk sağlığı tıpta uzmanlık eğitiminin gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Halk Sağlığı Anabilim dallarında sürdürülen eğitim programlarının yeterlik kurulu beklentileri ile uyumlu olması anabilim dalı başkanlarının ve öğretim üyelerinin katkısı ile gelişecektir.

16. Ülkemiz için epidemiyoloji uzmanlığı yetkinlikleri tanımlanmalı ve müfredat yeni ortaya çıkan alanları göz önüne alacak şekilde güçlendirilmeli; epidemiyolojinin alt dallarında özelleşmiş epidemiyologlar yetiştirilmelidir. Epidemiyologların akademideki projelerde, klinik araştırmalar ve epidemiyolojik araştırmalarda yer alması sağlanmalı, uluslararası eğitim ve araştırma iş birliklerinde yer alması için bağlantı ve kaynak yaratılmalıdır.

Halk sağlığı uzmanları olarak halk sağlığı alanında çalışan, emek veren, bilim üreten tüm paydaşlarımızla birlikte, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sağlığın bir hak olduğunu ve korumanın iyileştirmekten üstün olduğunu savunmaya, toplumun sağlığı için başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere tüm kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlarla iş birliği yapmaya devam edeceğimizi beyan ediyoruz.

8. ULUSLARARASI 26. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

DÜZENLEME KURULU